

הלכות נפילת אפים (סימן קלא: דיני נפילת אפים)

קלא:ה-ז

Outline

1. Today's Topics
 - a. אפים when there is a ברית on a fast day
 - b. Days on which נפילת אפים is omitted
2. קלא:ה) מילה בתענית ציבור
 - a. When a ברית מילה transpired on a fast day, the congregation says סליחות and וידוי but not תחנון or "שו"ע, רמ"א" "והוא רחום", even in the places that say it on every fast day
 - i. Q: In what other scenario does this הלכה apply?
 1. If a חתן is present in shul (משנ"ב כז)
 - ii. Q: Why the compromise to say סליחות but not תחנון?
 1. Not all must be omitted because of the ברית (כה) (משנ"ב כח); the custom in ירושלים is to even end סליחות at "לה' אלוקינו הרחמים והסליחות" (42) (הע' 42) (רב טוקצינסקי הע' 42)
 - iii. Q: What is the meaning of "even in the places...?"
 1. Some places have the custom to say "והוא רחום" on all public fast days, even when they don't fall on a Monday or Thursday (משנ"ב כט)
 - a. However, קלא:הע' 43) and למנצה are said (משנ"ב קלא:הע' 43)
 - iv. Q: Is אבינו מלכנו said on the day of a ברית (הע' 42)
 1. Yes (ערה"ש, גר"ח קניבסקי)
3. קלא:ו) ימים שבהם אין נפילת אפים
 - a. The custom is not to do נפילת אפים on:
 - i. ט"ו באב (שו"ע) ט"ו באב
 1. Q: Why?
 - a. Because the גמ' says that it is a great celebratory day in the times of the מקדש (משנ"ב ל)
 - ii. ט"ו בשבט (שו"ע) ט"ו בשבט
 1. Q: Why?
 - a. Because it is ר"ה for trees (משנ"ב לא) and therefore, we have the custom to enjoy the fruits of the trees (משנ"ב שם)
 - iii. ר"ה and the מנחה beforehand (שו"ע)
 1. Q: What about the מנחה beforehand of ט"ו באב and ט"ו בשבט?
 - a. The implication of the שו"ע is that תחנון is recited, but our custom is not to say it (משנ"ב לב); in fact, we do not say תחנון the מנחה before all days listed, except for ערב ר"ה and ערב יוה"כ (משנ"ב לג) ערב ר"ה
 - iv. חנוכה, and some say the מנחה beforehand (שו"ע), which is our custom (רמ"א)
 - v. פורים (שו"ע) פורים
 1. Q: What is included in "פורים"?
 - a. Both the 14th and 15th of אדר, and פורים קטן in a leap year (משנ"ב לג)
 - i. Q: What if the 15th falls on שבת (הע' 46)
 1. תחנון is omitted in ירושלים on the 16th as well (גרשז"א) but is recited in non-walled cities (כף החיים, כף החיים, גר"מ פיינשטיין, כף החיים)
 - vi. רמ"א) ל"ג בעומר
 - vii. רמ"א) ערב יוה"כ
 - viii. רמ"א) ערב ר"ה
 1. Q: What about other ערב יו"ט?
 - a. We don't say תחנון, as explicated in the next סעיף (לד) (משנ"ב לד)

4. קלא: ז) שאר זמנים שבהם אין נפילת אפים

a. The basic custom is not to do נפילת אפים throughout the month of ניסן, on ט' באב, or between יוה"כ and רמ"א) שבועות until after ר"ח סיון (שו"ע) סוכות

i. Q: What about the מנחה before these days?

1. משנ"ב לה) תחנון is not said

ii. Q: Is למנצה recited on these days?

1. Yes, except for כ"ט, ט"ב, ערב פסח, ערב פורים ופורים קטן, חנוכה, ר"ה, בית אבל and ר"ה, (משנ"ב לה)

a. Q: What else is treated like למנצה?

i. (משנ"ב שם) "קל ארך אפים"

b. Q: Is למנצה recited on חג אסרו? (הע' 47)

i. Not in א"י (חז"א)

c. Q: Is למנצה recited on יו"ט? (שם)

i. No (יעב"ץ)

iii. Q: Is תחנון recited immediately after שבועות?

1. Some places have the custom not to say תחנון for 6 days after שבועות because the תרומה of קרבנות can be made up during those days (משנ"ב לו)

a. Q: Is תחנון said on י"ג סיון in חו"ל? (הע' 49)

i. No (שיירי כנה"ג)

ii. Yes (גרשו"א)

b. Q: Do all practice this custom? (שם)

i. No; the חז"א said תחנון during these days

iv. Q: Is תחנון recited from after סוכות until מרחשון?

1. Some places do not say תחנון (מג"א תרסט:א, פר"ח) תחנון because the month is full of holidays (שיירי כנה"ג) or because the month begins with affliction and should therefore conclude with joy (סדר היום) or because שמיני עצרת has 7 days of תשלומין (רב טוקצינסקי)

2. Yes (ערה"ש, חז"א)

v. Q: Is תחנון recited on פסח שני?

1. No (פר"ח, ערה"ש, יעב"ץ)

2. Yes (פרמ"ג, חז"א)